

تعریف سم و مسمومیت :

هر ماده ای که از راه تنفس ، دستگاه گوارش و پوست وارد بدن شود و باعث آسیب دایم یا موقت و یا بهم خوردن تعادل - فیزیولوژیکی بدن شود سم نامیده می شود . فرد مسموم همیشه به مراقبت های فوری پزشکی نیاز دارد.

سموم مختلف از راه های گوناگون وارد بدن شده و روی دستگاه های جسمانی و روانی تاثیر می گذارند . بعضی از سموم وارد جریان خون می شوند ؛ بعضی روی دستگاه مرکزی اعصاب اثر می گذارند و باعث قطع تنفس ، ضربان قلب و سایر علائم حیاتی می شوند. بعضی از سموم جایگزین اکسیژن در خون می شوند و مانع رسیدن اکسیژن به بافت ها می گردند . مصرف سم مستقیماً روی مجاری عبور غذا تاثیر می گذارد و در نتیجه ایجاد استفراغ ، درد و اسهال می کند .

راه های ورود سم به بدن :

- ۱- از طریق دهان با خوردن و نوشیدن
- ۲- از طریق دستگاه تنفسی با استنشاق گازهای

خانگی با صنعتی

- ۳- هنگامی که بعضی از حشرات و حیوانات شخصی را گاز بگیرند یا بگزند . و یا از طریق سرنگ های آلوده

- ۴- از راه جذب به وسیله پوست از طریق افشانه های سمی مانند حشره کش ها.

علائم و نشانه های مسمومیت :

مسمومیت با در نظر گرفتن اینکه علت آن چیست و چگونه وارد بدن شده است نشانه های خاصی دارد.

علائم ناشی از استنشاق گاز : سرگیجه، تند شدن تنفس و نبض ، کیودی لب و ناخن و ...

علائم ناشی از الکل : چهره فرد بر افروخته می شود و مردمک چشم کشاد می گردد و باید از به خواب رفتن فرد جلوگیری شود .

مسمومیت ناشی از غذا : سردرد، استفراغ، تهوع و اسهال و ... در این نوع مسمومیت باید فرد را گرم نگه داشت و چای و قهوه خوراند.

علل مسمومیت :

عوامل مختلفی ممکن است باعث مسمومیت شود. این عوامل دامنه بسیار وسیعی دارد، از مصرف غذاهای روزانه گرفته تا انواع گیاهان در بیابان و کوهستان و برخی مواد شوینده در منزل . به طور کلی علل مسمومیت به شرح زیر طبقه بندی

می شود .

سموم غذایی

گیاهان سمی

گازها

الکل و مواد سوختی (بنزین و نفت و ...)

گیاهان سمی :

شناخت گیاهان سمی برای همه افراد که به نوعی در محیط های باز ، پارک ها ، کوهستان یا بیابان فعالیت می کنند ضرورت دارد ، خصوصاً کسانی مثل مربیان ورزش که گاه دانش آموزان را برای کوه پیمایی یا تفریح به کوه می برند باید انواع گیاهان سمی را بشناسند . خوردن برخی گیاهان و حتی تماس بدن با برخی از آنها باعث ایجاد مسمومیت یا واکنش های حساسیتی بدن می شود. آبنوس دروغین ، پیچ تاجریزی و برخی قارچ های سمی از این گونه گیاهان هستند . عوارض و نشانه های این مسمومیت شبیه به مسمومیت غذایی است.

علائم مسمومیت ناشی از گازها:

سرگیجه ، با تندى نفس و نبض ، كبودى لبها و ناخن ها، بيهوشى و تشنج

علايم ناشى از مسموميت الكل :

الكل سبب از كار افتادن مراكز عصبى ، از دست دادن اراده و بروز رفتار هاى غير طبيعى مى شود و با علايمي همچون نبض تند ، چهره بر افروخته، گشادى مردمك چشم و استفراغ همراه است.

علايم مسموميت ناشى از مصرف نفت و بنزين :

استشمام بوى مواد مذكور از دهان بيمار ، حالت تهوع، استفراغ و سرگيجه ، سرفه و ضعف عمومى، تنفس سطحى و تشنج و بيهوشى مى شود .

سموم غذايى :

چنانچه غذا به طرز غير بهداشتى نگهدارى يا پخته شود و يا از ظروف غير بهداشتى و مكان نامناسب راى نگهدارى غذا استفاده شود ممكن است به باكتريها آلوده شود و ايجاد مسموميت غذايى كند.

وقوع مسموميت هاى غذايى در اردو هاى ورزشى شايع است لذا مربيان ورزش كه در برنامه مسابقات ورزشى سرپرستى تيماها و اردو هاى ورزشى را به عهده دارند لازم است با اين نوع مسموميت ها آشنائى كامل داشته باشند

علايم مسموميت غذايى :

تهوع ، دل درد يا سردرد ، اسهال احتمالى و عوارض و نشانه هاى شوك

كمك هاى اوليه در مسموميت :

۱- با توجه به اينكه هر لحظه احتمال بيهوش شدن بيمار

مى رود ، در اولين فرصت ممكن از مصدوم علت

مسموميت ر سوال كنيد . ۲- مصدوم را وادار به استفراغ نكنيد و

اگر در اطراف لبها

يا دهان نشانه هايى از سوختگى مشاهده كرديد به مصدوم آب يا

شير بدهيد تا سوختگى مصدوم آرام گيرد.

۳- اگر مصدوم بيهوش است ولى تنفس او حالت عادى

دارد ، او را مطابق شكل زير در وضعيت بهبود قرار

دهيد.

۴- چنانچه تنفس و ضربان فرد از فعاليت باز ايستاده است

به او تنفس مصنوعى بدهيد .

۵- مسموم را بلافاصله به بيمارستان برسانيد و چنانچه

آثارى از سموم مصرف شده وجود دارد ، آن ار براى اطلاع پزشك

به بيمارستان بفرستيد .

يا من اسمه دواء و ذكره شفاء

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی
شیراز - بیمارستان جمشید

مسمومیت :

Email: kashani@skums.ac.ir

گرد آورنده و تنظيم : فاطمه كامكار

تايد كننده : دكتر فرخ يداللهى

كد پمفلت: KH/PE/ICU/10

طراحى و تدوين : واحد آموزش

بازنگرى: 1402

زير نظر واحد آموزش مركز